

Moliere, Škrtac

Molierovo djelo Škrtac nastalo je u vrijeme klasicizma u 17. stoljeću u Parizu. Djelo je napisano u pet činova, satirična je komedija s dijelovima groteske. Zbog istaknutih osobina likova to je komedija karaktera, a zbog nesporazuma je komedija intrige. Radi se o pohlepi i škrtosti starca Harpagona. Molierov uzor za djelo Škrtac bila je Plautova komedija Aulularija iz koje je preuzeo niz situacija i scenskih odnosa, ali uz izmjenu mjesta i vremena radnje, te likova.

Harpagon je bio iznimno škrt čovjek koji je lihvaranjem zarađivao novce. Na svojih 10 000 škuda u kaseti zakopanih u vrtu mislio je danonoćno. Uvijek je mislio da ga netko potkrada. Cleante, njegov sin ukrao je novce kako bi mogao ucijeniti oca i dobiti ruku voljene Mariane. Kada je Harpagon otkrio da su mu ukradene njegove škode bio je bijesan, paranoičan, izbezumljen i prestravljen. Svi su mu bili sumnjivi i njegova djeca, sluge pa i gosti koji su tada bili na večeri. Harpagon je o krađi novca govorio kao o ubojstvu jer je bio materijalist i novci su mu bili najvažniji. "Jadni moj novče, jadni moj novče, moj dragi prijatelju! Ostao sam bez tebe. Kada su mi tebe oteli izgubio sam svoj oslonac, svoju utjehu, svoju radost. Za mene je sve svršeno i ja na ovome svijetu nemam više što tražiti. Bez tebe mi nije moguće da živim. Samnom je gotovo, ne mogu više, umirem, mrtav sam, već sam u grobu." Iz ovog citata, iz ovog Harpagonovog monologa možemo zaključiti kako je novac Harpagonu od iznimne važnosti, da mu je poput prijatelja i da bez njega nema oslonac, utjehu i sreću. To bi se obično reklo za nama drage ljude poput članova obitelji ili prijatelja, no Harpagon tako i doživljava svoj novac. Harpagonova izbezumljenost i paranoičnost dolaze do vrhunca u trenutku kada sam sebe hvata za ruku misleći da hvata lopova. "Vrati mi moje novce, lopove! ... Ah, to sam ja! "U ovom citatu možemo vidjeti grotesku jer je ovaj trenutak čitatelju ujedno i smiješan i tragičan.

Još na početku pandemije ljudi su trošili manje jer su bili zatvoreni trgovački centri, restorani, kafići i ljudi su kupovali najosnovnije potrepštine pa su tako mnogi uštedjeli novac. Za vrijeme pandemije shvatili smo kako možemo bez nepotrebnih stvari. Također, u tijeku pandemije mnogi ljudi su izgubili posao te trebaju štedjeti novac i oprezno ga trošiti. Međutim, s druge strane ljudi troše novac na stvari na koje prije nisu trošili toliko novca ili nisu uopće kao što su to na primjer zaštitne maske, vitamini i dezinfekcijska sredstva.

Marija Pongračić,2.a

Moliere, Škrtac (interpretativni esej)

Škrtac pripada klasicizmu francuske književnosti. Djelo s obilježjima satire i komedije karaktera ismijava škrtost starca Harpagona te njegovu paranoičnost. Njegova škrtost i paranoičnost dolaze do vrhunca kada mu se ukrade škrinja s velikom količinom novca.

Harpagon je sakrio škrinju s novcima jer je bio u strahu da bude ukradena. Neprestano je mislio o toj škrinji te je dane provodio u strahu i paranoji da ne bude ukradena. Ta opsesija nije mu dala mira i sputavala ga je u obavljanju njegovih svakodnevnih poslova. Strah od siromaštva i gubitka novca natjerao ga je da postane lihvar. Kasnije su se paranoje ostvarile. Sluga njegovog sina La Fleche ukrao je kasetu u kojoj su bili ti novci. Kad je Harpagon saznao za krađu, doživio je živčani slom te su mu na pamet dolazile misli o smrti: „Sa mnom je gotovo, ne mogu više, umirem, mrtav sam, već sam u grobu!“ Harpagon je toliko postao vezan za svoju ušteđevinu da ju je smatrao izvorom i razlogom svog života: „Ubili su me! Prerezali su mi grkljan!“ Čak je počeo i personificirati novac: „Jadni moj novče, jadni moj novče, moj dragi prijatelju!“ Novac mu je postao sve te ga je stavio na prvo mjesto. Sva ta opsesija novcem prerasla je u nekakvu bolest. Upravo je ta bolest utjecala na personificiranje novca. Harpagonu je najbitnije bilo sakupljanje novca te nije birao sredstva da to ostvari. To je isto bio jedan od razloga da postane lihvar. Ipak, njegova paranoja doseže vrhunac kada Harpagon osumnjiči sam sebe za krađu novca: „Vrati mi moj novac, lopove! ... Ah, to sam ja!“ Upravo je tu vidljivo da su se Harpagonova tjeskoba i škrtost pretvorile u već spomenutu bolest.

Neki se suvremeni ljudi danas ni najmanje ne razlikuju od glavnog lika, pogotovo u doba pandemije. U strahu od materijalnog gubitka, pojedinac biva spreman na mračniji način sačuvati, ali i vratiti izgubljeno, iako zna da svojim postupcima ugrožava svoje bližnje i druge osobe. Živeći u materijalnom svijetu, polako nam iz ruke počinje kliziti kormilo pravih i onih bitnih vrijednosti, ostavljajući nas u raljama novca, tuge, a naposljetku i samoće.

Interpretativni esej – J.-B.P.Moliere, Škrtac (ulomak)

Komediju Škrtac napisao je francuski komediograf Jean-Baptiste Poquelin-Moliere. Ova „visoka komedija“ nastala je u 17.st., u doba klasicizma.

U Moliereovoj komediji Harpagon, glavni lik, patološki je i paranoični škrtac koji je opsjednut svojim novcem i živi u stalnom strahu od neimaštine. Osim što je paranoičan, izrazito je sumnjičav te stalno misli da svi žele i trebaju njegov novac. Nakon nestanka novca, kontinuirano se izluđuje mislima da mu ga je bilo tko mogao ukrasti te da svatko ima neki motiv da to učini. Moliere predočava Harpagonovu ljubav prema novcu, koji voli više od bilo koje osobe, ali i sebe: „*Jadni moj novče, jadni moj novče, moj dragi prijatelju!... Kada su mi tebe oteli, izgubio sam svoj oslonac, svoju utjehu, svoju radost... Bez tebe mi nije moguće da živim.*“ Krađu novca je čak usporedio i s ubojstvom jer je potpuno obuzet njime, ne shvaćajući što je u životu bitnije. Harpagonova izbezumljenost situacijom i paranoičnost dolaze do vrhunca kada zaključi da će dati povješati sve ljude, pa zatim i sebe ako ne nađe svoj novac.

Moliere ovom komedijom ismijava mane pojedinca, ali i društva čije probleme želi istaknuti. Kao što Harpagonu nikada nije dosta novca, tako i danas ima ljudi kojima nije dosta vlasti, moći i naravno, novca. Stavljajući tu tvrdnju u kontekst današnje situacije novca u pandemiji, tvrdnja postaje činjenica jer osim što su porasle cijene proizvoda, u situaciji da ljudi, tj. posebno starija populacija zbog straha od zaraze ne komuniciraju toliko s drugima čak postaju i mete raznih prijevара, bile one preko telefona illi od vrata do vrata.

Moliere je jedan od najpoznatijih francuskih komediografa i književnika 17-tog stoljeća, te vjerni predstavnik „zlatnog vijeka“ francuske drame koja je tada bila na vrhuncu. Njegov je doprinos zbilja velik, pogotovo što se tiče humoristične satire. Moliere je rođen kao Jean Baptiste Poquelin u Parizu.

U djelu Škrtac laji motiv je pohlepna i sebična škrtost. Njegovu isticanju kritički se osvrće na svoje sugrađane i prenosi poruku ideju kako novac ne bi trebao biti toliko važan kao što je bio Harpagonu, poznatom starom lihvaru, čovjeku koji je toliko volio novac da ga je zaslijepio i nije mario ni za što drugo. Čak ni za svoju vlastitu obitelj, koja je njegova potpuna suprotnost. Tjerao ih je na oskudan život, unatoč tome što imaju novaca. Tu možemo vidjeti antitezu, starca koji predstavlja ono loše u ljudima poput škrtosti, te mlade ljude, koji predstavljaju dobro, tj. ljubav. Upravo nam mladi u komediji vraćaju nadu u život jer im novac ne igra veliku ulogu. Uz to se vidi i antiteza bogatstvo-siromaštvo, te odnos likova u odnosu na taj položaj. Za samu usporedbu možemo promatrati Elise i Mariane i njihov položaj te ponašanje. Sve to pridonosi priči i njezinu zapletu.

Za vrhunac možemo reći da je definitivno bio kada je nestala Harpagonova škrinja, te je njegova bolesna škrtost došla još više do izražaja. Ipak, u čitatelja postoji neka nada da će Harpagon prijeći na dobru stranu, no nažalost on to ne čini.

Ovdje je također važno spomenuti sličnosti između Plauta, Držića i Molierea, odnosno njihovih djela. Primjerice Plautova komedija Aulularija (Komedija o lončiću), te Moliere koji fabulu preuzima od Plauta (skrivanje, krađa i pronalaženje blaga, udaja kćeri za miraz), ali ju razrađuje na sva tri plana. Plautova Aulularija s Držićevim i Moliereovim, djelom dijele istu tematiku blaga i njegove moći da iskvari ljude u želji da ga sačuvaju i zanemare svoju obitelj. U hrvatskoj književnosti tu temu, u renesansi, obrađuje Marin Držić koji komediju naziva Skup, a u klasicizmu (17.st.) nastaje Moliereovo djelo koje je obrađeno na istu temu, ali na malo drugačiji način. |

U djelu značenje imena Harpagon ima veliku ulogu. Ono dolazi od riječi Harpija što predstavlja mitološko biće koje je pola djevojka, pola ptica grabljivica. Upravo je Harpagon pohlepno i gramzivo uzimao novac. Novac mu predstavlja sve, pa čak i život, i krađu novca uspoređuje sa smrću: " Razbojnici! Ubojice! Pomozi mi, milostivi Bože! Propao sam! Ubili su me! Prerezali su mi grkljan! Ukrali su mi moj novac!" No, nije samo to dovoljno. Kada je htio udati svoju kćer neprestano je ponavljao "Bez miraza!" - unatoč nesreći njegove kćeri on bi pristao udati je na silu samo da ne mora platiti miraz.

Harpagon kakav je bio na početku, ostaje dosljedan sebi do samog kraja drame. Ništa drugo mu nije bilo važnije, niti će ikada biti.

Vrhunac radnje, njegove izbezumljenosti i paranoičnosti, kao što sam i rekla, je kada o novcu govori kao o prijatelju. Sam odnos sa sinom i kćeri bio je najgori mogući pokazatelj što novac može učiniti nama, ako se ne trgnemo iz toga. Možda ne vidimo kako se ponašamo. Kako su nam nevažni ciljevi zapravo najbitniji, te koliko malo je potrebno da prijeđemo na tu "tamnu" stranu.

Možemo primijetiti kako se kontrast mladost-starost očituje u mnogo toga. Harpagon, sinonim starosti i škrtosti, djeca, sinonim ljubavi i pozitive. Moliere nam poručuje da na mladima svijet ostaje, stoga se nadamo da će svijet postati bolje mjesto, unatoč tome što je problematika ovog djela aktualna i danas. Ako ga usporedimo s današnjim vremenom, manje-više nije se previše toga promijenilo. Bolesna opsjednutost nečime, materijalizam, loš položaj žena, te obiteljski problemi situacije su koje se nije uspjelo nikako iskorijeniti. Ono što bismo svakodnevno trebali sami sebi osvještivati jest činjenica da su materijalne stvari prolazne, a ono što je u nama samima (ljubav, empatija, poštenost), ostaje zauvijek.

Interpretativni esej

Moliere – Škrtac

Djelo Škrtac napisano je u razdoblju klasicizma u 17. stoljeću. Autor djela je Jean-Baptiste Poquelin Moliere, jedan od velikana humorističke komedije. Škrtac pripada dramskom književnom rodu, dok je podvrsta djela satirična komedija. U djelu se definitivno primjećuje utjecaj Plauta i njegovih komedija.

Glavni lik ove komedije je stari škrtac Harpagon. Zbog svoje škrtosti Harpagon ugrožava život svojim ukućanima te svojoj djeci dopušta samo minimalno što im je potrebno za život. Harpagon je sve svoje bogatstvo, spremljeno u škrinji, zakopao u svom vrtu. Tako ga je konstantno pratio strah i paranoja od krađe. Očekivano, jednoga dana netko mu je naravno ukrao škrinju. To je glavnog lika mentalno uništilo te je potpuno izludio. Novac mu je predstavljao sve na svijetu pa se tako osjećao kao da se radilo o ubojstvu nekoga bližnjeg. U citatu : „ Kada su mi tebe oteli, izgubio sam svoj oslonac, svoju utjehu, svoju radost. Za mene je sve svršeno i ja na ovome svijetu nemam više što tražiti. Bez tebe mi nije moguće da živim.“ možemo zaključiti kako se novcu obraća kao osobi te nam navedeni citat najbolje opisuje njegovu ovisnost. Vrhunac njegove izbezumljenosti i paranoičnosti dolazi kada je sam sebe zgrabio za ruku, misleći da je ulovio lopova. U tom je trenutku i sam Harpagon shvatio koliko je izgubljen i smućen.

Škrtost je jedna loša osobina koja se i dan danas često pojavljuje kod ljudi. Tolika ljubav prema nečemu (u ovom slučaju novcu) uništava sreću te samo dovodi u sukobe s drugim ljudima. Jedina pozitivna osobina slična škrtosti je štedljivost, iako je granica između tih osobina vrlo tanka. Ipak, štedljivi ljudi imaju cilj koliko nečega žele sakupiti te će uvijek pomoći ljudima kojima je potrebno, dok će škrti ljudi uvijek zadržati te novce, ostati drski te gledati samo svoju korist.

Interpretativni esej - Moliere, Škrtac

Jean Baptiste Poquelin – Moliere jedan je od najznačajnijih francuskih književnika koji je djelovao u razdoblju klasicizma. Klasicizam je književno razdoblje 17. stoljeća u kojem dolazi do vraćanja antičkim uzorima, a sama komedija Škrtac inspirirana je Plautovim djelom Komedija o lončiću. Moliere je bio komediograf, scenarist i glumac te je i sam glumio u svojim predstavama. Njegova najznačajnija djela su Škola za žene, Don Juan, Mizantrop i Škrtac. Pisao je komedije karaktera, kao što je i samo djelo Škrtac.

Harpagon je patološki škrtac, starac opsjednut svojim novcem koji stalno misli da u svakom trenutku može biti pokraden. Zbog toga što stavlja novac na prvo mjesto, narušen mu je odnos s drugima, ponajviše sa sinom Cleantom i kćerkom Elisom koje tjera da se bogato vjenčaju. Kada Harpagon napokon biva pokraden, izluđuje se misleći tko mu je ukrao zlatnike i zašto. Krivi sve pa čak i sebe kada zabunom misleći da je uhvatio lopova, uhati samog sebe. Upravo je to element groteske u ulomku, tu je njegova izbezumljenost i paranoičnost došla do vrhunca. Također, možemo vidjeti da je Harpagonu gubitak novca kao smrt: „ Za mene je sve svršeno, i ja na ovome svijetu nemam više išta tražiti“. Novac ga obuzima i usrećuje, samo mu je do njega stalo te bez njega ne može živjeti: „...jadni moj novče, moj dragi prijatelju“.

U ovoj komediji autor naglašava negativne karakterne osobine likova, no kritizira i društvene probleme. Teme koje su prisutne u ovom djelu (te u samom Francuskoj u 17. st.) prisutne su i danas u našem društvu u pogledu opsjednutosti nečime, materijalizmu, lošijem položaju žena, obiteljskim problemima i slično. Također, danas je škrtost izraženija te se izgubila granica između škrtosti i štedljivosti. U djelu, Harpagon novac smatra svojim najvećim blagom. Ali, kao što Shakespeare naglašava: „Sve što blista, nije zlato“. Daleko vrijedniji su ljubav, prijateljstvo, obiteljska sloga i pristojnost.

Izabela Štimac, 2. B